

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Ba-midbar

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 597 [1836 oder 1837]

זט חרֶק

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8951

תרגום אשכנזי

סדר קרח

קרח טז

טז (א) ויקח קרח בן יצחק בן קהת בן לוי ודרתן ואבירם בני אביאב ואון בני פלח בן ראובן: (ב) ויקמו לפני משה ואנשים מבני ישראל תמשים ומאתים

נשיאי

טז (א) איינסט עטפארטע זיך קרח זעהן יצחק בן קהת, זעהן לוי, זאמסט דתן אונד אבירם, זעהנע אליאב, אונד און זעהן פלח פאן דען נאכקאממען ראובן. (ב) וויא טראטען אויף פאר משה, נעכסט צווייא הונדערט אונד פינפציג מעננערן אויס דען קיני

רש"י

תרגום אונקלוס

טז (א) ואתפליג קרח בר יצחק בר קהת בר לוי ודרתן ואבירם בני אביאב ואון בר פלח בני ראובן: (ב) וקמו לאפי משה ונבריא מבני ישראל מאתן וחמשין רבירבי

כנישחא

טז (א) ויקח קרח פרהס זי יפה נדרשת במדרש ר' חנניאל: ויקח קרח לקח את עכמו ללד אחד להיות נחלק מתך העדה לעורר על הכהונה והו שחרגום אונקלוס ואתפליג נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת וכן מה יקח לנך (חיוב ט"ו) ליקח אחד להפליג משאר בני אדם.

דבר אחר ויקח קרח משך ראשי סנהדראות שנהם בדברים כמו שאמר קח את אהרן (במדבר ד') קמו עמכם דברים (הישע י"ד): בן ילחר בן קהת בן לוי. ולא הזכיר בן יעקב שנקא רחמים על עכמו שלא יזכר שמו על מחלוקתם שאמר ונקאלם אל תחד כבודי (בראשית מ"ט) והיכן נזכר שמו על קרח בהיתחם על הדוכן בדברי הימים שאמר בן אביאב בן קרח בן ילחר בן קהת בן לוי בן ישראל (ד"ה א' ו'): ודתן ואבירם. בשביל שהיה שנט ראובן שריו בחנייתם תימנה שכן לקחת ובניו החונים תימנה גשחתו עם קרח במחלוקתו אוי לרשע אוי לשכנו. ומה ראה קרח לחלוק עם משה נחמא על גשימותו של אליהו בן עזיאל שאינהו משה גשיא על בני קהת על פי הדבור אמר קרח אחי אבא ארבעה היו שאמר ובני קהת זגואר (שמות ו') עמרם הכהן נטלו שני בניו גדולה אחד מלך ואחד כהן גדול מי ראוי לישול את השניה לא אני שאני בן ילחר שהוא שני לעמרם והוא מנה גשיא את בן אחיו הקטן מכלם הריני חולק עליו ומבטל את דבריו מה עשה עמד ובנס ר' ראשי סנהדראות רובן משנט ראובן שכנוי והם אליהו בן שדיאור וחזיריו וביוולא צו שאמר גשיא עדה קריאי מועד ולהלן הוא אומר אלה קריאי העדה (במדבר ח') והלבישן טליתות שכולן חבלת באו ועמדו לפני משה אמרו לו עליית שכולה חבלת חייבת בגילית או פטורה אמר להם חייבת החזירו לשחק עליו אפשר טלית של מין אחר חוט אחד של חבלת פוטרה זו שכולה חבלת לא פטורה את עלמה: בני ראובן. דתן ואבירם ואון בן פלח:

באר

טז (א) ויקח קרח, לקח עלמו ללד אחד להיות נחלק מתך העדה לעורר על הכהונה, וזה שחרגום אונקלוס ואתפליג, וכן מה יקח לנך (חיוב ט"ו י"ב), לוקח אחד להפליג משאר בני אדם, (רש"י), ורמב"ן פירש זה לשונו כי הגות הוא בלשון שיאמר לשון לקיחה בכל עשה ומחשבה שהיא תפלת מעשה, כמו ואנשלוס לקח ויזכר לו בחייו את מלכת (שמואל ב' י"ח י"ח), והוא לשון התעוררת אל המעשה ההוא, וכן אמרו במדרש לא לקח כלום, אלא לבו נטלו. ושעור הכתוב ויקח קרח ודתן ואבירם ויקומו וזכא פעל ויקח בלשון יחיד לפי שהוא קדם לפועל, ולא יצטרך לשמור המספר, אבל ויקומו שהוא אחריו בא בלשון רבים, ואין צורך לדברי ראש"ע שכתב שחסר מלת אנשים: בני ראובן, דתן ואבירם ואון בן פלח כלם היו בני ראובן ואף שלא נמלא מבני ראובן כי אם נמואל ודתן ואבירם בני אביאב בן פלח, אולי און בן פלח מבני סכרון וכרמי היו: (ב) ואנשים מבני ישראל, שעורו עם אנשים מבני ישראל שהתאספו עמו היו למספר

נְשִׂאֵי עֵדָה קְרָאִי מוֹעֵד אַנְשֵׁי-
שָׁם: (ג) וַיִּקְהָלוּ עַל-מֹשֶׁה וְעַל-
אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב-לָכֶם
כִּי כָל-הָעֵדָה כָּלָם קְדוֹשִׁים
וּבַתּוֹכֶם יְהוֹה וּמִדּוֹעַ תִּתְנַשְּׂאוּ
עַל-קְהַל יְהוֹה: (ד) וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה
וַיִּפֹּל עַר-פָּנָיו: (ה) וַיְדַבֵּר אֶל-

קִינְדֵּרוֹ וּשְׂרָאֵלִים, פִּירֻשְׁטֵעֵן
דְּעַר גַּעַמִּינֵעַ, גְּלִיעֵרֵר דְּעַר
רֵאמֶהסְפֵּעֵרוֹאמֶמְלוֹנֵג, סַעֲנֵ-
נַעַר פֶּאָן אַנְזֵהָעֵן, (ג) פֶּעֶרֶ-
זֶאמֶמֶעֶלְטֵעֵן זײך ווִידֵעַר מִשָּׂה
אֹנְדֵר אַהֲרֹן, אֹנְדֵר שְׂפֵרֶאֶעֵן צו
אִיהֶנְעֵן: אִיהֶר מֶאָסֶעט אִיִךְ
צו פִּיעֵל אָן ודיֹא גֶאָנְצֵעַ גַּעַמִּי-
נַעַר בַּעֲשֻׁמְטֵהָעֵט אֹוִים לײטֶעַר
הִיִּלִּינְעֵן, דַּעֵן דְּעַר עײוִינֵעַ אִיזֶט
אִינְטֵעַר אִיהֶנְעֵן: וואַרום עֶרֶ-
הַעֲבֵט אִיהֶר אִיִךְ אִיבַעַר דִּיא
פֶּעֵרוֹאמֶמְלוֹנֵג דַּעַס עײוִינֵעֵן ?

קרח

(ה) אַלֵּט מֹשֶׁה דִּיעוֹעַס הָאָרְטֵעַ, פִּיעֵל עַר אײף ויין אַנגֶעזײכֶט, (ה) שְׂפֵרֶאֶךְ צו קִרְח

אונד

חרגום אונקלוס

ר ש י

בְּנִשְׁתָּא מְעֵרֵי זְמַן אַנְשֵׁין דְּשָׂמְא:
(ג) וְאַתְּבְּנִשׁוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן וַאֲמָרוּ
לְהוֹן סְגִי לְכִין אַרִי כָּל בְּנִשְׁתָּא כּוּלְ-הוֹן
קְדוּשִׁין וּבִינֵיהוֹן שְׂרִיא שְׂכִינְתָּא דִּי וּמֶא
דִּין אַתּוֹן מְחַרְבְּרִין עַל קְהֵלֵא דִּי: (ד) וַשְׁמַע
מֹשֶׁה וַנִּפֹּל עַל אֶפְוֵהִי: (ה) וַמִּלִּיל עִם קִרְח

(ג) רַב לָכֶם. הִרְבֵּה יוֹמֵר מִדְּאִי לְקַחְתִּם
לְעַלְמַנְס גְּדוּלָה: כָּלִס קְדוּשִׁים-כָּלִס שְׂמַעוּ
דְּבָרִים נְסִינֵי מִפִּי הַנְּבוֹרָה: וּמִדּוֹעַ תִּתְנַשְּׂאוּ.
אִם לְקַחְתִּי לָךְ מַלְכוּת לֹא הִיָּה לָךְ לְכַרֵּר
לְאַחִיד נְהוּל' לֹא אִחַס לְכַדְנַס שְׂמַעְתָּס נְסִינֵי
אֹנְכִי ה' אֱלֹהֶיךָ כָּל הָעֵדָה שְׂמַעוּ: (ד) וַיִּפֹּל
עַל פָּנָיו. מִפְּנֵי הַמַּחְלֻקָּת שֶׁבָּרַז זֶה בֵּינֵם
סְרַחֲזִין רַבִּיעֵי חֶטְאוֹ בַּעֲגֹל וַיִּפֹּל מִשָּׂה (שְׂמֹת
ל"ב) כַּמְתְּאוֹנָנִים וַיִּתְפַּלֵּל מִשָּׂה (כַּמְדַּבֵּר י"א)
בַּמְרַגְלִים

ועם

ב א ו ר

למספר חמשים ומאתים: קראי מיעד, החשובים הנקראים בכל עת התקבץ העדה: (ג) ויקהלו
על משה ועל אהרן, לפי דעת רוב המפרשים והיותר נכון על פי הפשט נראה שנתקבץ קרח
נגדולת אהרן, ובעבור זה קרא גם במעלו' הלויים אשר החליפם משה תחת הנכורים אף שהיה
הוא לוי, ואולי היו מהנקהלים עמו בכורים ומשנס אליו בתחולותיו לקרא גם בעבורם, ומהם
אשר נקהלו עמו בעבור טענת להמיתנו במדבר ולא אל ארץ זבת חלב ודבש הניאחותנו, כמ"ז
הראשון וזה לשונו, כי בהיותם במדבר סיני לא אירע להם שום דעה, כי גם בדבר עגל שהיה
החטא גדול ומסורסס, היו המתים מועטים ונללו בתפלתו של משה, והנה היו אופנים אותו
כנפש ושומעים אליו, ואלו היה אדם מורד על משה בזמן ההוא היו העם סוקלים אותו, ולכן
סבל קרח גדולת אהרן וסבלו הכבדים מעלת הלויים וכל מעשיו של משה, אבל כבואם אל
מדבר פארן ונשרפו באש תבערה ומתו בקברות התאוו רבים, וכאשר חטאו במרגלים לא התפלל
משה עליהם ולא בטלה הגזרה מהם ומתו נשיאי כל השבטים במגפה לפני ה' ונגזר על כל העם
שיתמו במדבר ושם ימותו, אז היה נפש כל העם מרה והיו חומרים בלבנם כי יבואו להם בדברי
משה תקלות, ואז מלא קרח מקום לחלוק על מעשיו, ע"כ, והנה היו אלה הנקהלים בעבור
קנאת מעלת הלויים תחת הכבדים ובעבור קדושת אהרן על כולם ואשר לא היו משנט לוי
ולא היו גם בכורים נקהלו בעבור הגזרה שיתמו במדבר, ועל הדרך הזה יובנו המקראות על
סדר: רב לכם, חלק רב תפסתם לכם: כיום קדשים, למה תתנשאו על העדה הלא כלם שמעו
תורת ה' ומכותיו כבר סיני: (ד) ויפל על פניו, משה לבדו נפל והתפלל לה' ושם נאמר
לו מה שיאמר לקרח: (ה) אל קרח ואל כל עדתו, עקר דבורו לקרח כי היה ראש לכל
הנקהלי'

קָרַח וְאֶל-כָּל-עֵדְתוֹ לֵאמֹר בְּקֶרֶת
וַיֵּדַע יְהוָה אֶת-אֲשֶׁר-לָו וְאֶת-
דִּיקְדוּשׁ וְהַקְרִיב אֵלָיו וְאֶת-
אֲשֶׁר יִבְחַר-בּוֹ יִקְרִיב אֵלָיו:

אזרח צד ויניעם מאנצען אנהאני
בע, וויא פאלגט: סארגען ווירד
דער עויגע בעקאנט מאכען,
ווער איהם אנגעהארט, אונד
ווער זא הייליג זייא, דאס ער
אירן פאר זיך קאממען לאססען
ווען ער ערוועהלט, דען ווירד
ער פאר זיך קאממען לאס-
סען: (ו) טהוט דיעועם:
קרח

ר ש י

תרגום אונקלוס

וְעַם כָּל בְּנֵי-שִׁתִּיָּה לְמִימַר בְּצַפְרָא וַיְהִי דַע
יַת דְּקֶשֶׁר לִיה וַיַּח דְּקַרְיֵשׁ וַיִּקְרַב לְקַדְמוֹהִי
וַיַּח דִּי יַחְרְעֵי בֵּיה יִקְרַב לְשִׁימוֹשִׁיָּה: (ו) דָּא
עֲבִידוּ סְבוּ לְכוּן מַחְתִּין קֶרַח וְכָל בְּנֵי-שִׁתִּיָּה:

במרגלים ויאמר משה ושמעו מזרים
(שס י"ד) במחלוקתו של קרח נחרשלו ידיו
משל לכן מלך שסרה על אביו ופייס עליו
אובנו פעם ושתיים ואלא נאסרה רביעית
נחרשלו ידי האובנה ההוא אמר עד מתי
אטריח על המלך שמה לא יקבל עוד ממני:
(ח) בקר ויודע וגומר. עתה עת שברות

הוא לנו ולא נכון להראות לפניו והוא היה מחוון לדחותם שמה יחזרו נהן: בקר ויודע ה'
את אשר לו. לעבודת לוי: ואת הקדוש. לכהונה: והקריב. אותם אליו מחומא והתרגום
מוכיח בן ויקרב לקדמוהי יקרב לשמושיה. ומדרשו בקר אמר ליה משה גדולות חלק הק"נה
בעולמו יבוליס אתם להסוך בקר לערב בן תוכלו לנטל את זו שנאמר ויהי ערב ויהי בקר ויבדל
(בראשית א') כך ויבדל אהרן להקדישו וגו' (דה"א כ"ג): (ו) זאת עשו קחו לכם מחמות.
מה ראה לומר לכם כך אמר לכם בדרכי העכו"ם יש נימוסים הרבה ונומרים הרבה ונולס
מחקבלים בבית א' אנו אין לנו אלא ה' אחד ארון אחד ותורה אחת ומונח אחד וכהן גדול אחד
ואתם ר"ג איש מנקשים בהונה גדולה אף אני רולה בכך הא לכם תשמיש חניב מכל היא הקטרת
החניבה מכל הקרבנות וסם המות נתן בחובה שבו נאספו נדב ואכיהוא לפיכך התרה בהם והיה
האיש אשר יבחר הוא הקדוש בכר הוא בקדושתו ובי אין אנו יודעים שמי שיבחר הוא הקדוש
אלא אמר להם משה הריני אומר לכם שלא תתחייבו מי שיבחר בו יאל מי וכלכס אובדין:

33

ב א ו ר

הנקהל' ונכלל כל שצטו שצט לוי, ואחר זה לכל עדתו שהיו מאזר שצטים, והחל משה להשיבם,
על טענותיהם: אח אשר לו, זאת הייתה תשובה על טענת הכנוריס ואמר שיודיע השם אס
הכנוריס לו יהיו, כמ"ג כי לי כל כנור (לעיל ג' י"ג), או שהחליפס כלויס, כמ"ג והיו לי
כלויס (שס י"ב): ואח הקדוש, הם הכהנים המקודשים, כמו שכתוב ויבדל אהרן להקדישו
קדש

ה מ ע ר

טז (ה) והקריב, לשון רש"י: אותם אליו מחומא והתרגום מוכיח בן ויקרב לקדמוהי
יקרב לשמושיהם עיין בבאור, אולם לדעתו לא ירד הרב המכאן לעומק בוונת רש"י, אשר
נדרבו העירגס סה על כלל גדול בדקדוק וזה כי עבר המהפוך לעתיד יורה אך על דבר אשר
יהיה בעתיד, אולם בעתיד גרידה יורה גם על התמדת הדבר (ועיין לעיל ט' ט"ו); ולזה
אמר כי והקריב שיעורו כי באותה השעה אשר יבוא לפני ה' יודע ה' את הקדוש לו והקריב אותם
(הקדושים שהם הכהנים הלויים כאשר באר רש"י לעיל מזה) לו, שלא ימותו במגפה לפני ה'.
ולכן מרגס אונקלס ויקרב לקדמוהי, והאיש הזם אשר יבחר בו הוא יקריב תמיד לפניו לעבוד
עבודת הקדש, ולזה מרגס אונקלס יקרב לשמושיה, בן נראה לי כנור ככוונת רש"י, וא"ב דעת
רש"י ומנ"ן עולים נקנס אחד.

קרח וכל עדתו: (ו) וחנו בהון
 אש ושימו עליהן וקטרת לפני
 יהוה מחר והיה האיש אשר
 יבחר יהוה הוא הקדוש רב לכם
 בני לוי: (ח) ואמר משה אר
 קרח שמעו נא בני לוי: (ט) המעט
 מכם כי הבדיל אלהי ישראל

קרח אינה זיוע לייטע, נעה-
 מעט הויכפשאננען, (ז) טהוט
 ש פיער הינין, אונר לענט
 מארגען פאר דעם עויגען
 רויכוערק דארויף, ווען דער
 עויגע אלסראן ערוועהלען
 ווירד, דער וייא געהיילי-
 געט, איהר מאסעט אייך צו
 פיעל אן, איהר זאנהע לוי!
 (ח) משה זאגטע צו קרח:
 הארט, איהר קינדער לוי:
 (ט) איזט דיעועס אייך צו

אחכם

וועניג, דאס דער גאטט ישראלים אייך האט פאן דער נעמייגע אויסגעזאנדערט, אונר

חרגום אונקלוס

ר ש י

(ו) ודכו בהון אשתא ושוו עליהון קטרת
 בוסמין קדם יי מחר ויהי גברא דיתרעי
 ביה יי הוא קדיש מגי לכוון בני לוי: (ח) ואמר
 משה לקרח שמעו בשון בני לוי: (ט) הועיר
 לכוון ארי אפריש אלהא דישראל יתכוון

(ו) רב לכם בני לוי. דבר גדול אמרתי
 לכם ולא טפשים היו שכן המרה בהם
 וקבלו עליהם לקרב הם חטאו על נפשותם
 שנאמר את מחתות החטאי האלה בנסות.
 וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זה עינו
 הטעמו ראה שלשלת גדולה יולאה ממנו
 שמואל שקול כנגד משה ואהרן אשר
 בשנילו אני נמלט וכ"ד משמרות עומדות
 לבני בניו כלם מתנבאים ברוח הקדש
 שנאמר כל אלה בנים להימן (ד"פ א' נ"ה) אמר אפסר כל הגדולה הזאת עתידה לעמוד ממני
 ואני אדום לכך נשמחף לבא לחומה חזקה שמע מפי משה שכולם אובדים וא' נמלט: אשר יבחר
 ה' הוא הקדוש. טעה וחלה בעלמו ולא ראה יפה לפי שניו עשו חטונה ומשה היה רואה
 תנחומא: (ו) מחתות. כלים שמתין בהם גמלים ויש להם בית יד: (ז) רב לכם. דבר גדול נטלחם
 בעלמכם לחלוק על הק"ב: (ח) ויאמר משה אל קרח שמעו נא בני לוי. החמיל לדבר עמו
 בדברים רכים כיון שראוהו קשה עורף אמר עד שלא ישחמסו שאר השנטיים ויאנדו עמו אדבר
 גם אל כולם החמיל לזוז בהם שמעו נא בני לוי:

מכנשחא

(ט) ולעמוד

ב א ו ר

קדש קדשים (דברי הימים א' כ"ג י"ג), וזאת היא חטונה על מעלת אהרן. (מדברי הרמב"ן)
 וכן כונת פירוש רש"י. את אשר לי, לעבודת לווים, ואת הקדוש, לנהונה, והקריב אליו, והקריב
 חותם אליו, והתכונם מוכיח בן ויקרב לקדמוהו יקרב לשימושיה (עכ"ל), כונמו שאין מלות
 והקריב יקרב שהקדוש או הנבחר יקריב על המזבח, כי אם שהשם יקריבו לפניו לעבודתו, והביף
 מלת אוחס, לפי שפעל והקריב מוסב על אשר לו לעבודת לווים ועל הקדוש לכהונה. וטעם
 אמרו שנית את אשר יבחר בו וגומר במ"ש הרמב"ן ז"ל, שיודיע השם את אשר לו ואת הקדוש
 והקריבו אליו מחר שיטע אל מנתחו ואל מנתחם לא יפנה, ואת אשר יבחר בו לדורות לעמד
 לשרת לפניו הוא וזרעו כל הימים יקריב אליו מחר, לומר שיהיה להם הכסיון הזה אות לדורות
 עולם שלא יחלקו לא על הנבחר ולא על זרעו לעולם, ע"כ: (ז) ושימו, לזוי בנין הפעיל
 מנחי ע"ו, ונח כמסרון ה"א הננין, כמו ד'יגו בויערים (תהלים ל"ד ח'), ליגו פה הליצה (לקמן
 כ"ב ח'): רב לכם בני לוי, כנר הגדיל אלהים אחכם לבנדכם במעלה רבה על כל העדה ואין
 לכם לבקש עוד גדולה, ובכחונם הסמוך הוא מנח דבריו: (ח) שמעו נא בני לוי, למעלה דנר עט
 כל הנקזלים נכלל, ועמם ידבר רק עם שנת לוי אשר היו מתקנאים בכהונה אהרן: (ט) המעט
 מכם

תרגום אשכנזי

אינד פאר זיך קאממען לאם סען, דען דיענסט ביא דער וואהנונג דעם עוויגען צו פער- זעהען אונד פאר דיא נעמיגע צו טרעמען, אים זיא צו בע- דיענען? (י) דך אינד אללע דינע כרידער, דיא זאהנע לוי, האט ער בערופען פאר איהן צו קאממען, אונד איהר שטרעכט נון אויך נאך דעם פריעסטערטהומע! (יא) נים דך אין אכט: דוא אונד דיין גאנצער אנהאנג, דיא איהר אויך ווידער דען עוויגען עמ- פארעט! דען וואס איזט אהרן, דאס איהר אויך אי-

ק ר ח טו

אתכם מעדת ישראל להקריב אתכם אליו לעבד את-עבדת משכן יהוה ולעמד לפני העדה לשרתם: (י) ויקרב אתה ואת כר-אתיק בני-לוי אחך ובקשתם גם-כהנה: (יא) לכן אתה וכל-עדתך הנעדים על-יהוה ואהרן מדה-הוא כי תלונו עליו: (יב) וישלח משה לקרא לדתן ולאבירם בני אליאב ואמרו לא

^{נעלה} בער איהן בעשווארען זאללמעט? (יב) משה שיקטע הין, אונד ליעס דחן אונד אבירם, דיא זאהנע אליאב, רופען. זיא שפראכען אכער: וויר קאממען ניכט

ר ש י

(ט) ולעמד לפני העדה. לשיר על הדוכן: (י) ויקרב אותך. לאותו שירות שהרמיק ממנו שאר עדת ישראל: (יא) לכן. בשביל כך אתה וכל עדתך הנועדים אתך אל ה' כי בשליחותו עשיתי למח כהונה לכהן ולח לנו הוא הממלוקת הזה: (יב) וישלח משה וגו'. מכאן שאין מחזיקין בממלוקת שה' משה מחזר אחריהם להשלימם בדברי שלום: לא נעלה. פיהם הכשילם אין להם אלא ירידה:

תרגום אונקלוס

מבנשחא דישראל לקרבא יתכון לקדמוהי למפלחית פולחן משכנא דיי ולמיקם קדם בנשחא לשמשותהון: (י) וקרב יתך ויח כל אחך בני לוי עמך וכען אתון בען אף כהונתא רבחא: (יא) בבן את וכל בנשחך דאודמנתון על יי ואהרן מה הוא ארי אתרעמתון עלוהי: (יב) ושלח משה למקרי לדתן ולאבירם בני אליאב ואמרו לא

^{נסק}

ב א ו ר

מכם, הדבר מועט הוא בעיניכם: אח עבדת משכן, להורידו ולהקימו ולשאח את הדברי המוקדשי' מס שלא הותר לשאר השכטים: לפני העדה לשרתם, להיות שלוחי ישראל כהניאם את קרבניהם: (י) ויקרב אתך, הוי"ו היא וי"ו התנאי, ושעורו וכאשר הקריב אותך ואת כל אחך, אז רם לכבבם לבקש גם כהונה, וכן פירש ראנ"ע, וכן מתורגם כל"א: (יא) לכן, אינו בטעם על כן, כמו שפירש בראנ"ע, כי היה המתמר חסר הווא, והוסיף הראנ"ע מלת קשרתם, על כן קשרתם, ויש אומרים כי ה"א הנועדים נוסף, ודעת המתרגם האשכנזי שהוא כמו שפירש רש"י לכן כל הורג קין (בראשית ד' ס"ו), שהוא לשון התראה והזהרה מבלי להודיע מה יהיה עונשו (היטע דרך 1): (יב) לקרא לדתן ולאבירם, אחר שדבר עם שנט לוי רבה לדבר גם עם בני ראובן לשמוע מה בניהם גם הם ועל מה הם מריבים אחרי שאינם משנט לוי, והם גלו את אזורו בתשובתם שטענתם על התקלות שנאו עליהם על ידו ועל הגזרה שיתא באדבר, כאשר הזכירתי לסבלה: לא נעלה, לשון עליה נוסף על הליכה לעבדות

נעלה: (יג) המעט כי העליחנו
 מארץ זבת חלב ודבש להמיתנו
 במדבר כי תשתרר עלינו גם
 השתרר: * (יד) אף לא אל-ארץ
 זבת חלב ודבש הביאתנו ותהן
 לנו נחלת שדה וכרם העיני
 האנשים ההם הנקר לא נעלה:

הינוף: (יג) איזט עם ניכט גע-
 נוג, דאס דיא אונז אויס איינעם
 לאנדע, וואָ מילך אינד האָ-
 ניג פליעסט הינוים געפיהרט
 האַסט, אונז אין דער וויסטע
 אומצוברינגען, דאס דוא נאך
 גאר דיר איבער אונז הערר-
 שאַפט אַנטמאָען וויללסט ?
 (יד) דוא האַסט אינז דאך וואהל
 ניכט אין איין לאַנד געבראַכט,
 וואָ מילך אונד האַניג פליעסט
 אונד אונזאַקקער אונד ווייני-
 בערגע צום בעזיטצע געגעבען.

וויללסט דוא ריעזען לייטען דיא אויגען אויסשטעלען? וויר קאָכטען ניכט הינוף.

ויהר

תרגום אונקלוס

ר ש י

נפק: (יג) הועיר ארי אפיקתנא מארעא
 עבדא חלב ודבש לקפוחתנא במדברא ארי
 אחרברכת עלנא אף אחרברכא: (יד) ברם
 לא לארעא עבדא חלב ודבש אעלתנא
 ויהבתא לנא אחסנת חקלין וכרמין העיני
 גבריא האינון תשלח לעירא לא נפק:

(יד) וחתן לנו. הדבר מוסב על לשון
 האמור למעלה בלומר לא הביאותנו ולא
 נתת לנו נחלת שדה וכרם ואמרת לנו אעלה
 אחנס מעוני מכרים אל ארץ טובה וגו'
 (שמות ג'). משם הובאתנו ולא אל ארץ
 זבת חלב ודבש הביאותנו אלא גזרת עלינו
 להמיתנו במדבר שאמרת לנו במדבר הזה
 יסלו פגריכם (במדבר י"ד): העיני האנשים
 ההם תנקר וגו'. אפילו אתה שולח לנקר
 את

וחקיף

ב א ו ר

לעבודת השם או אל מקום הנבחר, וכן הליכה אלל הזופטים, כמו ועלתה יבמתו השערה
 (דברים כ"ה ז'), ויעלו אליה בני ישראל למשפט (זופטים ד' ה'). (כש"ס וראב"ע): (יג) המעט
 כי העליחנו, הדבר קל הוא בעיניך להעלות אותנו מארץ טובה כזאת: כי השחרר עלינו
 גם השחרר, שיעורו כי גם השתרר משחרר עלינו, כמו ונרכתם גם אותי (שמות י"ב ל"ג)
 ענינו גם הנכרו אותי, ורצה לומר לא די שהרעות לנו בדבר הזה, אלא שאתה חספן גם
 למלוך עלינו: השחרר, מקור מננין התפעל מגזרת הכפולים על משקל התנך, והעמיד
 השחרר: (יד) וחתן לנו, מלת לא מושבת עכמה ואמרת עמה, ושעורו לא הביאותנו לא אל
 ארץ טובה ולא נתת לנו וגומר, ורצה לומר כי אם הביאותנו אל ארץ טובה כזאת להיות לנו
 נחלת שדה וכרם, או היינו סובלים שמתנהג בשררה עלינו, אבל אתה הניעותנו ממקום טוב
 ולא הביאותנו אל מקום אחר כמוהו, ואיך תוכל לנקש שררה: העיני האנשים ההם הנקר,
 האם תוכל לנקר עיני האנשים ההם שלא יוכלו לראות, הלא זאת שעשית לנו דבר נראה לעינים
 הוא: לא נעלה, כלל ופרט וסוד וכלל, תחלה אמרו לא נעלה ואחר זה פרט סיבתם, וסוד וכלל
 לסיכך לא נעלה. (כש"ס): העיני, הם"א לתימה, ומשפטה בחטף פתח, ולפני אות גרונית כפת"ס

האנשים ההם הנקר לא נעלה: ויהר

(טו) דא ערגהי מטע משה ועהר
אונד שפחאך צוהעם עוויגען:
זוהע איהרע אפפראבען ניכט
גנעדיג. און: ניכט אוינעם פאן
איהנען האבע איך זיינען עועל
גענאכמען, ניכט אוינען פאן
איהנען האבע איך בעלייד גיט.
משה

ק ר ח טז
(טו) ויחר למשה מאד ניאמר
אל יהוה אל הפן אל מנחתם
לא תמור אחד מהם נשאתי ולא
הרעתני את אחד מהם:

ואמר

תרגום אונקלוס

(טו) ורתיקף למשה לחדא ואמר קדם יי
לא תהיב ברעוא קרבנהון לא תמרא דחד
מנהון שחרית ולא אבאישית ית חד מנהון:

ואמר

לא תמור א' מהם נשאתי. לא תמורו של אחד מהם וטלמו
אפילו נשהלכתו ממדין למכרים והרכבתי את אשתי ואת בני על החמור והיה לי ליטול אותו
החמור משלהם לא וטלתי את משלי. שחרית לשון ארמי כך נקרא אנגרי' של מלך שחור:
והם

את עיינו אס לא ועלה אליך לא נעלה:
האנשים ההם. באדם המולה קללתו
במניו: (טו) אל תפן אל מנחתם. לפי
פשוטו הקטורת שהם מקרינין לפניך מחר
אל תפן אליהם והמדרש אומ' יודע אני שיש
להם חלק בתמידי לבוראך חלקם לא יקובל
לפניך לרכון תניחנו האש ולא תאכלנו: לא תמורו של אחד מהם וטלמו
אפילו נשהלכתו ממדין למכרים והרכבתי את אשתי ואת בני על החמור והיה לי ליטול אותו
החמור משלהם לא וטלתי את משלי. שחרית לשון ארמי כך נקרא אנגרי' של מלך שחור:
והם

ב א ו ר

לנד, כמו האוכל בשר אבירים (תהלים נ' י"ג): (טו) אל הפן אל מנחתם, זה לשון הרמב"ן,
אינו נכון בעיניי שיהיה על הקטרת (כמו שפירש רש"י) כי דהן וחמירם לא היו במיד
הנועדים להקטיר קטרת, אבל פשוטו כי בעבור שהיו חלה רולים נכבונה להקריב קרבן,
אמר משה אל תפן אל קרבן שיקריבו לפניך ואל תפלה שיתפללו אליך, כי גל הקרבנות גם
התפלה יקראו מנחה בכחוב, וגם אמר אונקלוס קרבנהון חיוס דצר שיקריבו לפניך, ע"כ:
עמיד בכוון תקל מגזרת נתי ל"ה, הכותי תפנה, ובספרון ה"ה השיש נאמר ויבן ויבן
ולפעמים אית"ן בכר"י, ותפל כל עבודת (שמות ל"ט ל"ג), ויבן וועל (דברים ג' ח'): לא
חמור אחד מהם, לא חמור של אחד מהם וטלתי. (רש"י), וכוון הוא כי כונת המאמר שלא
ימנח גם אחד משרתל שיוכל לענות במשה חיוס שמן עולה ומנח בו, על דרך שאמר שמואל
לכל העם, הנני ענו בני וגו' את שור מי לקחתי וחמור מי לקחתי (שמואל ח' י"ג ג') וכן ת"א
שמרס דחד מנהון, וכן מתורגם בל"א, ודלס כרמב"ן ורשב"ם שפירשו שאלת אחד היא חומר על
חמור ובחורו אפילו חמור אחד לא נשאתי מהם, מה שלא היה כונת המאמר, כי עקר דבריו
היו להכטדק מעול וחמס בכלל, יהיה קטן או גדול, גם היה ראוי להיות מלת אחד בעצם
מסטיק כזה לא | חמור | אחד | | מתם | נשאתי | | והונחת הרשב"ם, שהיה לו לכחוב
אחד כלו פת"ח, אינה מכרעת כל כך, (עיין בדקדוק מלת אחד בפ' תולדות בפסוק כמעט שכן
אחד העם וגו'): ולא הרעתי את אחד מהם, בשום דעה, וכוון כזה על מה שאמרו כי
תשחרר

ה מ ע ר

(טו) לא חמור אחד מהם נשאתי, לשון רש"י: שחרית לשון ארמי וכו' הנה באר רש"י דכתי
תרגום אונקלוס, והכתיב זה לפרש בעברית, כי באמת לפי פשוטו היה נכון לאמר לא חמור אחד מהם
לקחתי, ולזה אמר כי נשאתי כאן הוא מענין מס, וכן מלינו חירם מלך לור נשא את שלמה
(מלכים א' י"א), ור"כ כריך לתרגם בל"א: חויר פתן נועחחנדען חויכען עועל חויסגעהחבען.
ולא הרעתי את אחד מהם, הנה פעל רוע יקשר בכל מקום עם למ"ד, כמו למה הרעות
לעבדך (למעלה י"א י"א), למה הרעותם לי (בראשית מ"ג ה') (ובדומה בד"ה ח' ט"ו כ"ג)
כחוב ונכתיאי אל הרעו, אולם בתהלים (ק"ה ט"ו) יבוש על נכון ולנכתיאי אל תרעו; וזמנס

ק ר ח טו

(טו) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-כָּרַח אֶתָּה וְכָל-עַדְתְּךָ הָיוּ לִפְנֵי יְהוָה אַתָּה וְהֵם וְאַהֲרֹן מֵחֵר: (יז) וַיִּקְחוּ אִישׁ מִחֶתְרוֹ וּנְתַתֶּם עֲלֵיהֶם קְטֹרֶת וְהִקְרַבְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אִישׁ מִחֶתְרוֹ חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתִים מִחֶתְתָּה וְאַתָּה וְאַהֲרֹן אִישׁ מִחֶתְתּוֹ: (יח) וַיִּקְחוּ אִישׁ מִחֶתְרוֹ וַיִּתְּנוּ עֲלֵיהֶם אֵשׁ וַיִּשִׂמוּ עֲלֵיהֶם קְטֹרֶת וַיַּעֲמְדוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן: (יט) וַיִּקְהַל עֲלֵיהֶם

תרגום אשכנזי צה

(טו) משה שפראך צו קרח: דוא אונד דייענע לייטע שטעללט אייך פֿאַר דען עוויגען, דוא אונד זיא אונד אהרן, מאַר גען, (יז) נעהמעט יעדער זיי גע רויכפֿאַננע, לענט רויכ ווערק דאָרויף, אונד בהיננט יעדער זיינע פֿאַננע פֿאַר דען עוויגען, צווייא הונדערט אונד פינפֿציג פֿאַננען; דוא אונד אהרן אויך יעדער זיינע פֿאַננע. נע. (יח) זיא נאָהמען יעדער זיינע פֿאַננע, לענטען פֿייער היניין, טהאַטען רייכערוערק דאָרויף, אונד שטעללמען זיך פֿאַר דען איינגאַנג דעם שטיפֿטסצעלטעם, זוּיא אויך משה אונד אהרן. (יט) קרח

קרח

בראכ.

ר ש י

(טו) יכס. עדיך: וסקרנתם איש מחתתו. החזאים ומאמרים איש זכנס: (יט) ויקהל עליהם קרח. זכנרי לילות כל הלילה

קטרת בוסמין וחקרבין קדס יי גבר מחתיתיה מאתן וחמשיין מחתין ואת ואהרן גבר מחתיתיה: (יח) וגסיכו גבר מחתיתיה ויהבו עליהון אשחא ושוואו עליהון קטורת בוסמין וקמו בחרע משפן ומנא ומשה ואהרן: (יט) ואכנש עליהון קרח ית כל

תרגום אונקלוס

(טו) ויאמר משה לקרח את וכל פנשתך הו ומינין לקדס יי את ואינון ואהרן מחר: (יז) וסבו גבר מחתיתיה ורתננון עליהון

ב א ו ר

תשחרר עלינו, אמר באם אני משחרר עליהם, כי מעולם לא לקחתי מהם חמור לעשות זרביני זה משפט המלכה, כמ' שואת חמורנים יקח ועשה למלאכתו (שס ט' ט"ז), ולא הרעתי את אחד מהם לשמו במרכבתי באשר יאות למלך. (מדברי הרמב"ן): (טו) ויאמר משה אל קרח, כנר אמר לו בן זשעור הכתוב וכאשר אמר משה לקרח הו לפני ה' וגומר, כן עשו ולקחו איש מחתתו: (יט) ויקהל עליהם

ה מ ע מ ר

פעמים מלאנוהו עם יחס הפעול, האחד פה ומזרו וירעו אותנו המלרים (דברים כ"ו), לכן יראה אם יבוא רוע עם יחס שליו, יורם על עשות רעה לאיש, יהיה מפיה סנה סיהים, אם משנאתו אותו או לעונת עלמו, ואם גם מכאת היושר והמשפט, ביזה חבונת יחס שליו שהפעולה מגיע אליו על אופן מן האופנים; אולם מלת את היראתו על ענש הפעול, ולכן לא נא עם שרע רוע, רק אם מגמת המרע אך להרע בלי סנה, ובשואת חסם הרע לו לתו, חוה וירעו אותנו המלרים, וכן באן' כי השיפט לך אשך יכון במשפט נסאו מן הנמנע הוא שהוא ייטיב לכל ולא ירע לאחד מפאת המשפט והפלילה, ולזה לא יולדק לא הרעותי לאחד אך אמר את אחד בלי סנה ירם.

קָרַח אֶת־כָּל־הָעֵדָה אֶל־פֶּתַח
 אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּרְא כְבוֹד יְהוָה אֶל־
 כָּל־הָעֵדָה: ^{שלישי} ס (כ) וַיִּדְבֵר
 יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
 לֵאמֹר: (כא) הַבְּדִלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה
 הַזֹּאת וְאֲכַלְהָ אֲתָם כְּרֹגֵעַ:
 (כב) וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל
 אֱלֹהֵי הַרְוֵחַת לְכָל־בֶּשֶׂר הָאִישׁ
 אֶחָד יִחַטָּא וְעַל כָּל־הָעֵדָה
 תִּקְצָף: ^{כג} ס (כג) וַיִּדְבֵר
 יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (כד) דַּבֵּר

בראשטע דיא גאנצע געמיינע
 ווידער זיא צוואסמען פאר דען
 איינגאנג דעם שטיפטסצעל-
 טעם: דארוף ערשיען דיא
 העררליכקייט דעם עוויגען
 דער גאנצען געמיינע, (כ) אונד
 דער עוויגע רעדעטע מיט משה
 אונד אהרן, אונד שפראך:
 (כא) טרענעט אייך פאן דיוער
 געמיינע, דאס איך זיא אויגענ-
 בליקליך פערטילגע. (כב) זיא
 פיעלען אויף איהר אנגעזיכט,
 אונד שפראכען: גאטט! דער
 דוא איין גאטט בויט אללער
 גייסטער, אללעס פליישעם:
 ווען איינער זינדגעט, וואלל
 טעסט דוא איבער דיא גאנצע
 געמיינע צירגען? (כג) ווארויף
 דער עוויגע שפראך צו משה:

וַאֲנֵע ר ש י

תרגום אונקלוס

כָּל בְּנֵשֶׁתָא לְחַרַע מִשְׁכַּן וּמִנָּא יֵאחְגִּילי יִקְרָא
 דִּי לְכָל בְּנֵשֶׁתָא: (כ) וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה
 וְעִם אַהֲרֹן לְמִימָר: (כא) אַחְפָּרְשׁוּ מִגֹּז בְּנֵשֶׁתָא
 הָדָא וְאַשְׂצֵי יַתְהוֹן בְּשַׁעָה: (כב) וּנְפְלוּ עַל
 אֶפְיֵהוֹן וַאֲמָרוּ אֵל אֱלֹהֵי רוּחֵיָא לְכָל בֶּשֶׂרָא
 גְּבַרָא חָד יִיחֹב וְעַל כָּל בְּנֵשֶׁתָא יְהִי רוּגֹזָא:
 (כג) וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: (כד) מִלִּיל

הוא כלך אלל השנטיס ופתה אוחן
 כסנורין אחס שעלי לכדי אני מקפיד איני
 מקפיד אלא בשביל כלכם אלו באין ונוטלין
 כל הגדולות לו המלכות ולחמו הכהונה
 עד שנתפחו כלם: וירא כבוד ה'. בא
 בעמוד ענן: (כב) אל אלהי הרוחות. יודע
 מחשבות און מדתך כמדת בשר ודם מלך
 בשר ודם שסרחה מקלת מדינה אינו יודע
 מי המוטא לפינך כשהוא כועס נפרע מכלם
 אכל אמה לפניך גלויות כל מחשבות ויודע
 אמה מי המוטא: האיש אחד. הוא המוטא
 ואתה על כל העדה תקלוף. אמר הקדוש
 ברוך הוא יפה אמרתם אני יודע ומודיע מי חטא ומי לא חטא:

עם (כד) העלו

ב א ו ר

עליהם, על משה ואהרן: את כל העדה, גם אשר שנטיס נתפתו בדבריו וכן פירש רש"י:
 וירא כבוד ה', עמוד הענן: (כא) כרגע, כשיעור רגע: (כב) אלהי הרוחות, יודע
 לבנות בני האדם ומכיר מי הוא אשר חטא לו: האיש אחד יחטא, האיש אחד הוא המוטא
 ואתה

ה מ ע מ ר

(כב) האיש אחד יחטא, תרגום אונקלוס גברא חד, ויש ספרים שזונן בהון הגברא חד כה"א
 המימה, והחכם בעל ח"ג הכריע ואומר וכן נכון לפי הענין, ולכני לא כן יחשוב: כי מלכד
 שאין הנקוד מסכים לדעתו גם מליכות הלשון מתנגדת לו, הלא המימה אינה נוספת על הא"ו
 אשר

ק ר ח טז

אֶל-הָעֵדָה לֵאמֹר הָעֵלוּ מִסְכֵּיב
לְמִשְׁכַּן-קִרְחַ דָּתָן וְאַבִּירָם:
(כג) וַיִּקַּם מֹשֶׁה וַיִּלֶךְ אֶל-דָּתָן
וְאַבִּירָם וַיֵּלְכוּ אַחֲרָיו וַקְּנִי
יִשְׂרָאֵל: (כו) וַיְדַבֵּר אֶל-הָעֵדָה
לֵאמֹר סוּרוּ נָא מֵעַל אֹהֲלֵי
הָאֲנָשִׁים הָרָשָׁעִים הָאֵלֶּה וְאַל-
תִּגְעוּ בְּכַרְאֲשֵׁר לָהֶם פֶּן-תִּסְפוּ
בְּכָל-חַטָּאתָם: (כז) וַיַּעֲלוּ מֵעַל

משכן

הרגום אשכנזי צו

(כד) זאנע צור געמיינע: ענט-
פֿערנעט אייך רינגסאוכהער
פֿאן דער וואהנונג קרח, דהן
אונד אבירם. (כה) משה שטונד
אויף, אונד גינג צו דהן אונד
אבירם, אונד דיא עלטעסטען
ישראל'ס פֿאלגטען אהם נאך.
(כו) ער רעדעטע דיא געמיינע
אן, אונד שפראך: ווייבט דאך
פֿאן רעו געזעלטען דיוער פֿרע-
פֿעלהאטען מענשען, אונד
ריהרעט ניכטסן פֿאן דעם איה-
דיגען אן, איהר קעננטעט דורך
דיא גרעסע איהרער וינדען מיט
אומקאממען. (כז) זיא ענט-
פֿערנע

תרגום אונקלוס

ר ש י

עם כְּנַשְׁתָּא לְמִימַר אֶסְתַּלְקוּ מִפְּחוּר סְחוּר
לְמִשְׁכַּנָּא דְקִרְחַ דָּתָן וְאַבִּירָם: (כג) וְקָם
מֹשֶׁה וַאֲזַל לִית דָּתָן וְאַבִּירָם וַאֲזַלוּ בַחֲרוּזַי
כְּבֵי יִשְׂרָאֵל: (כו) וּמְלִיל עִם כְּנַשְׁתָּא לְמִימַר וּזְרוּ בְעֵן מֵעֲלֵי מִשְׁכַּנֵּי גְבֵרֵיא חִיבֵיא
הָאֵלִין וְלֹא תִקְרְבוּן בְּכָל דֵּי לְהוֹן דְּלִמָּא תִלְקוּן בְּכָל חוּבֵיהוֹן: (כז) וְאַסְתַּלְקוּ מֵעֲלֵי
משכנא

ב א ו ר

ואתה על כל העדה תקבץ. (רש"י), כונתו במה שהוסיף מלת הוא, שה"א במלת האיש
אינה לתימה כי נקוד ה"א התימה בש"א ופת"ח ולפני אות גרונית בפת"ח לכד, כאשר הזכרתי
למעלה, אבל הוא ה"א הידיעה שנקוד שלה בפת"ח ודגש אחריה, ולפני אות גרונית ישמנה
לקמ"ן למשלוש הדגש, ושעורו וכי בשביל איש אחד אשר מטא תקבץ על כל העדה, והתימה
מובן מעניינו אף בלא ה"א התימה: (כד) העלו משכיב למשכן קרח וגומר, הנכון שהיה
לקרח אהל לאדם שלו ולרכשו רחוק ממחנה הלויים אלל אהלי דהן ואבירם. (מדברי ראב"ע),
וכונתו שקרח עלמו לא נבלע עמם רק האהל וכל אשר בו, כמו שפרש: (כה) וילך אל דהן
ואבירם, אולי יחזרו בתשובה ולא יעשו. (רש"י), וגם תרגם יב"ע הוסיף לנאר ואזל לאוכחא
לדהן וגומר, ויתכן שהלך אליהם לכוות על שנוי שיסורו מעל אהלו, כאשר ינאר בכתוב הסמוך:
(כו) ואל חגעו בכל אשר להם, שלא תנואו להליל את ממונם וכל אשר להם: בכל חטאתם,
בעבור

ה מע מ ר

אשר חטא ב"א על הקלף לכל העדה, והראוי ע"ד ההגיון להצניק שם ה"א ולומר: התקלף
על כל העדה, או העל כל העדה תקלף, ואעקר כי ה"א בא במקום אס, והתימה מובנת
מענין הכתוב ונוסלת על המאמר הנמשך אשר האיש אחד ימטא ונמו שתרגם הרמב"ם. (ד"ה)

פערנטען זיך רינגס אומהער
פאן דער וואנהונג קרח, דתן
אונד אבוהם. דתן אינה אבירם
אבער טראטען פאר דען אייני
גאנג איהרעה פעלמע, נעכסט
איהרען ווייבערן, גראסען אונד
קליינען קינדערן. (כח) משה
שפראך: דארטן זאללט איהר
ערקעננען, דאס מיך דער עוויי
גע נעזאנדט האט, אללע דייע
זע האנדלונגען צו פערריכטען,
אונד דאס איך זיא ניכט אויס
אייגענעם הערצענסטריעבע
געטהאן האבען: (כט) ווען
דיעווע לייטע הוער וויא אנדע
רע מענשען שטערבען, אונד
דאן פעהרענגנים אללער מענע

משכן קרח דתן ואבירם מסביב
דתן ואבירם יצאו נצבים פתח
אהליהם וגויהם ובניהם וטפם:
(כח) ויאמר משה בואת הדעון
כיהוה שלחני לעשות את כל
המעשים האלה כילא מלכי:
(כט) אם כמות כל האדם ימתון
אלה ופקדת כל האדם יפקד
עליהם לא יהוה שלחני: (ל) ואם
בריא יברא יהוה ופצתה

האדמה

שען איבער זיא פעהרענגט איזט, זא האט מיך דער עוויגע ניכט געזאנדט: (ל) ווען אבער דער
עוויגע עטוואס נייעס הערפארבריינגט, דאס נעהמליך דיא עררע זיך אויפטוהט, אונד

ר ש י

תרגום אונקלוס

(כו) זאלו נלכים. בקומה זקופה למרץ
ולגדף כמו ויחילכ מ' יוס דגלית (שמאל
ח' י'): ונשיהם ובניהם וטפם. כל וראה
כמה קשה המחלוקת שהרי ב"ד של מטה אין
עונשין אלא עד שיביא שתי שערות וב"ד של
מעלה עד עשרים שנה ונאן אנדו אף יונקי
שדים: (כח) לעשות את כל המעשים האלה
שעשיתי על פי הדבור לתת לאהרן כהונה
גדולה ובניו סגני כהונה ואליכפן נשיא
הקהתי: (כט) לא ה' שלחני. אלא אני
עשיתי הכל מדעתי ובדין הוא חולק עלי:
(ל) ואם בריאה. חדשה: יברא ה'. להמית

משכנא דקרח דתן ואבירם מסחור סחור
ודתן ואבירם נפקו קימין בתרע משכניהון
וגויהון ובניהון וטפלהון: (כח) ויאמר משה
בדא הדעון ארי יי שלחני למעבד ית כל
עובדיא האלין ארי לא מרעותי: (כט) אם
כמותא דכל אנשא ימוחון אלין וסערא
דכל אנשא יסתער עליהון לא יי שלחני:
(ל) ואם בריא יברי יי ותפתח ארעא ית

אותם

פומה

ב א ו ר

בעבור הטאתם: (כח) את כל המעשים, אין טעם כל המעשים להחליף הנכורי' בלויים וכהונת
אהרן אלא לבלל המעשים אשר עשה משה לעיני כל ישראל, וזה טעם לא ה' שלחני להוויאם
מארץ מצרים, כי תחלת ביאת הכהן תקרא שליחות בענין את מי אשלח ומי ילך לנו וכן רבים (מדברי
רמב"ן): (ל) ואם בריאה יברא, כבר הזכר בנאיר בראשית, שהנמה הראשונה של המלה הזאת
על ההוכחה מן האדם אל ה'י, וכן מתורגם כל"א, וכן כתב הרמב"ן, כי אין אצלנו מלה תורה על זה
זולתי המלה הזאת, ומה שכתב הראב"ע ובכר ובקעו מדינות רבות וירדו הדרים בהן שאולה, אינו
דחיה כי ענין בקיעת הארץ אינו מחודש אצל שפתת ותסגור מיד כאדם הפותח פיו לבלוע
ויסגור אותו אחרי בלעו זה הדבר נחמד ביום ההוא, כי הנקיעה שנעשה פעמים רבים תשאר
שחוחה, גם ימלא הבקע מים ע"כ, ובלעדו זאת וכי אין זו בריאה חדשה, שמשמע הארץ בקול אדם
לפנות את פיה, כאשר יזוה ובמקום שיזוה, ותבלע סיים את הקמים עליה? ופצחה, ופתחה:

הַאֲדָמָה אֶת־פִּיהָ וּבִלְעָה אֹתָם
וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר לָהֶם וַיִּרְדּוּ חַיִּים
שְׂאֵלָה וַיִּדְעוּתָם כִּי נֶאֱצוּ הָאֲנָשִׁים
הָאֵלֹהִים אֶת־יְהוָה: (לא) וַיְהִי
כַכְּלָתוֹ לְדַבֵּר אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים
הָאֵלֹהִים וַתִּבְקַע הָאֲדָמָה אֲשֶׁר
תַּחְתֵּיהֶם: (לב) וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ
אֶת־פִּיהָ וַתִּבְלַע אֹתָם וְאֶת־
בְּתֵיהֶם וְאֶת כָּל־הָאָדָם אֲשֶׁר
לְקִרְחָ וְאֶת כָּל־הַיִּרְכֹּשׁ:
(לג) וַיִּרְדּוּ הֵם וְכָל־אֲשֶׁר לָהֶם
חַיִּים שְׂאֵלָה וַתִּכַּס עֲלֵיהֶם הָאָרֶץ
וַיֵּאבְדוּ מִתּוֹךְ הַקֶּהֶל: (לד) וְכָל־
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר סָבִיב תֵּיהֶם

זיא זאממט אללעם איהרונען
פֿער־שלינגט, האָס זיא אלעכענע-
דינ אין דיא גרוֹפֿט וונקערן זיא
ווערדעט איהרע ערקעננען,
דאָס היעזע לייטע דען עיוגען
ערהירנט האַמען. (לא) ער
האַטטע דיעזע וואָרטע קיים
אויסגערעדט, זאָ צערהיעס
דער ערהבאָדען אונטער איה-
נען. (לב) דיא ערדע עפֿאָנטע
זיך, אונד פֿערשלאַנג זיא
זאממט איהרען פֿאַמיליען,
אַללע לייטע, דיא קרח אַנגע-
האַרטען, אונד אַללעס גיט;
(לג) זיא זאנקען נעהמליך
זאממט אַללעם איהרונען
לעבענדיג אין דיא גרוֹפֿט, דיא
ערדע בערעקטע זיא, אונד
זיא פֿערשוואַנדען אויס דער
פֿערזאמלונג; (לד) גאַנץ
ישראל, דיא אום זיא הער
וואָ

נסו

הרגום אונקלום

פּוֹמָה וַתִּבְלַע יַחְהוּן וַיִּחַחן כָּל דֵּי לְהוֹן וַיִּחַחן
בְּד חֵיין לְשֹׂאֵל וַתְּדַעוּן אַרִי אַרְגִּיוֹן גְּבֵרִיא
הָאֵלִין קָדָם יי: (לא) וַהוּה בְּד שֵׁינֵי לְמַלְלָא
יח כָּל פְּחַגְמִיא הָאֵלִין וַאֲחַבּוּעַת אַרְעָא דֵּי
תְּחֻרְתֵּיהוֹן: (לב) וּפְרַתְחַת אַרְעָא יִת פּוֹמָה
וּבְלַעַת יַחְהוּן וַיִּח אַנְש בְּתֵיהוֹן וַיִּח כָּל אַנְשָׁא דֵּי לְקִרְחָ וַיִּח כָּל קְנֵינָא:
(לג) וַנְּחַרְתּוּ אֵינּוֹן וְכָל דֵּי לְהוֹן בְּד חֵיין לְשֹׂאֵל וַחֲפַת עֲלִיהוֹן אַרְעָא
וַיֵּאבְדוּ מִגּוֹ קְדֵילָא: (לד) וְכָל יִשְׂרָאֵל דֵּי בְּסַחְרֵיגֵיהוֹן עֲרָקוּ לְקִלְהוֹן אַרִי

ר ש י

אוחס נמיטה שלא מת בה אדם עד הנה
ומה הוא הנרואה ופלתה האדמה את פיה
ומבלעם אזוידעתם כי נאלו הסה' ואלו
מפי הננורה אמרתי. ורבותינו פירשו אס
נרואה פה לארץ משעת ימי בראשית מוטב
ואס לא יבוא ס':

(לד) נסו

אמר

ב א ו ר

וידעתם כי נאצו, אז מדעי שכל המעשים האלה על פי ס' עשיתי ולא מלני, והאנשים האלה נאלו
את ס' ולא אומי: (לב) ואח כל האדם, עבדים ושפחות שהיו לקרח, כי אינו רומז על זרעו דנתיב
וכני קרח לא מתו כי היו גדיקים וטובים, ולא היו לו בנים ובנות קטנים, בי לא הזכיר הכתוב בקרח
טף. (לג) וירדו, יתכן שהמאמר הזה הוא ביאור על הכתוב שלמעלה שאמר ומבלע
אוחס, ומאחר איך היתה ענין הבליעה, שירדו מיים שאלה ואחר זה נסחה עליהם הארץ:

(לד) נסו

נְסוּ לְקִלְסִים כִּי אָמְרוּ פֶן-
 תְּבַלְעֵנוּ הָאָרֶץ: (ל) וְאֵשׁ יֵצֵא
 מֵאֵת יְהוָה וְתֹאכַל אֶת
 הַחֲמִשִּׁים וּמֵאֵתִים אִישׁ מִקְרִיבֵי
 הַקְּטָרֹת: ס יז (א) וַיִּדְבֹר
 יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) אָמַר
 אֶר-אֶלְעֹזֵר בֶּן-אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן וְיִירֵם
 אֶת-הַמִּחֲתָת מִבֵּין הַשְּׂרֵפָה וְאֶת-

ווארען, פלאהען ביא איה.
 רעם געשרייא, דעןזיא דא-
 טען, דיא ערדע קאננטע אונן
 מיט פערשלינגען. (ל) אונד
 איין פיער פוהר אויס פאן
 דעם עוויגען, אונד פער-
 צעהרטע דיא צווייא הונ-
 דערט אונד פינפציג מאן, דיא
 דאן רויכוערק דארנעבראכט
 האטטען.

יז (א) דער עוויגע רעדעטע
 נויט משה, אונד שפראך:
 (ב) זאגע דעם אלעזר זאהן דעם
 פריעסטערס אהרן, דאס ער דיא פפאנגען אויס דעם כראנדע האלע, אונד דאן פיער
 הערויס

תרגום אונקלוס

ר ש י

(לד) נסו לקילים. נשניל הקול היוכל
 על בליעמן:
 יז (ב) ואת האש. שנתוך המחתות:
 גברא מקרבי קטורת בוסמיא:
 יז (א) ומליל יי עם משה למימר: (ג) אמר לאלעזר בר אהרן
 ביהנא ויפריש ית מחתיתא מבין יקרייא וית אשרתא ירחיק
 להלא

ב א ו ר

(לד) נסו לקולם, בעבור קילס: (לה) אח החמשים ומאתים איש, ה"א החמשים מושבת עלמה ואחרת
 עמה. (ראב"ע), ירלה באלו כתוב החמשים והמאתים איש, ויתכן שנחסרה"א הידיעה. במיבת מאתים
 בעבור היות המספר מורכב ממאות ועשרות, ואין להפריד ביניהם, (עין בפרש"י גש"א). והנה
 נמלא בענין הזה דעות שונות כי יש אומרים שקרא מהנבלעים היה והעד ותבלע אותם ואת
 קרא (להלן כ"ו י'), ויש אומרים כי נשרף היה והעד ואת קרא צמות העדה באלול האש (גס)
 לכן אמרו חכמינו ז"ל שנשרף ונבלע. וכתב הראב"ע ולפי דעתי שלא נבקע רק מקום דתן ואבירם
 וקרא היה עומד עם מחתתו עם אהרן ועם נשיאי העדה מקריבי הקטרת, ופירוש הפסוק ואת
 קרא אינו דבוק עם ותבלע אותם רק עם צמות העדה, ע"כ. הנה עם שדבריו נראים דברי
 אמת לפי פשט המקרא שקרא בתוך מקריבי הקטרת היה, כי לא הוזכר נבליעתם רק דתן ואבירם
 והרכוש אשר לקרא, גם המשורר במליכתו אמר תפתח ארץ ותבלע דתן ותכס על עדת אבירם
 (תהלים ק"ו י"ז), אך מה שאמר שמלת ואת קרא דבוקה עם צמות העדה אינו לפי כונת
 מניח הטעמים, כי העפחא תחת ואת קרא מפסיק יותר מן התביר שנמלת ותבלע אותם, ועוד
 שביה הפעול ואת קרא חסר הפועל, ונפלתתי על הכב ז"ל שהביא הכתוב ההוא לעד על דברי
 האומרים שקרא מן הנשרפים, ואולי יתכן פירוש ואת קרא ואת אשר לקרא, רוצה לומר אנשי

ציתו וכנשו:
 זרה